

67-72-08/1
08.02.2021

У спеціалізовану вчену раду Д 35.052.11
у Національному університеті
«Львівська політехніка»
79000, м. Львів,
вул. Степана Бандери, 12

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу
Дячок Оксани Миронівни

«ФОРМУВАННЯ АРХІТЕКТУРИ САКРАЛЬНИХ КОМПЛЕКСІВ ПІД ВПЛИВОМ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ (НА ПРИКЛАДІ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ),

поданої на здобуття наукового ступеня доктора архітектури за спеціальністю
18.00.01 – теорія архітектури, реставрація пам'яток архітектури

На розгляд представлено дисертацію загальним обсягом 542 сторінки, із яких з них 310 сторінок основного тексту, 9 рисунків, 51 таблиця та автореферат обсягом 43 сторінки.

Аналіз дисертаційного дослідження Дячок Оксани Миронівни «Формування архітектури сакральних комплексів під впливом суспільно-політичних процесів (на прикладі Тернопільської області)» дає підстави сформулювати наступні висновки щодо актуальності теми дослідження, обґрунтованості основних наукових положень, наукової новизни та практичного значення отриманих результатів, висновків, а також загальної оцінки роботи.

Актуальність теми дисертаційного дослідження. Мистецтво українського храмубудування має важливе значення для культури України та світу. Сакральні пам'ятки не тільки є окрасою наших міст і сіл, а й відображають історію розвитку, світогляд суспільства, показують періоди занепаду і розквіту держави.

Тернопільський край, у різні періоди свого розвитку, знаходячись на перехресті різних культур та під владою різних держав, є яскравим прикладом впливу історичних подій, суспільно-політичних та конфесійних чинників на храмову архітектуру. Комплексно сакральну архітектуру Тернопільської області до сьогодні ніхто не досліджував, тому поза увагою залишились велика кількість архітектурних пам'яток, які мають високу міру історико-культурної

цінності, є духовною спадщиною українського народу. Із проголошенням незалежності, Тернопільщина дуже активно долучилася до храмобудування, є лідером серед усіх регіонів за кількістю збудованих церков різних конфесій. Проте, до сьогодні є ряд невирішених питань, які стосуються сакральної архітектури Тернопільського краю. Сучасні українські архітектори, проектуючи храми, намагаються віднайти національні риси в архітектурі, які є виразниками складної історії та суспільно-політичних процесів краю. Дисертація пов'язана із державними науковими програмами, планами, темами та, з огляду на вищесказане, вважаємо роботу надзвичайно **актуальною**.

Мета і задачі дослідження чітко визначені.

Ступінь обґрунтованості та достовірності положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Основні положення і результати дослідження, що виносяться на захист, викладені у 38 наукових публікаціях, із них 8 – у наукових періодичних виданнях інших держав, серед них 3 статті, які проіндексовані у наукометричних базах Scopus, 11 статей у виданнях, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації на міжнародних наукових конференціях та конгресах та 5 статей, які додатково відображають наукові результати дисертації.

Наукове дослідження Дячок Оксани ґрунтується на натурних обстеженнях, архівних матеріалах, у тому числі, на архівах сучасних архітекторів, даних державних організацій та науково-дослідних закладів – заповідників та ін. Автор підходить до *розкриття теми* через наукові дослідження провідних вчених з історії архітектури, історії, релігієзнавства, богослов'я, мистецтвознавства, що показує багатоаспектність теми і її глибину. *Наукові положення, висновки у роботі є достатньо обґрунтованими та достовірними*, ґрунтуються на принципах історизму, об'єктивності, фундаментальності, системності.

Наукова новизна отриманих результатів. У дисертації Дячок Оксани вперше висвітлено суспільно-політичні процеси, які відбувалися на досліджуваній території та показаний їх вплив на архітектуру храмів. Розвиток сакральної архітектури розглядається невіддільно від розвитку європейської

культури, адже, Західна Україна до радянської окупації і була частиною європейського простору, багатонаціональною та багатоконфесійною. Автор показує роль значних сакральних центрів у процесах духовного та національного відродження України, досліджує етапи формування та розвитку сакральних об'єктів у Тернопільській області та вперше вводить у науковий обіг дані про сучасні храмові комплекси на території краю та їх авторів. Таким чином, дисертація має значний ступінь *наукової новизни*.

Практичне значення отриманих результатів. Отримані результати дисертації мають важливе *практичне значення*, що підтверджується довідками про впровадження, можуть бути використані в охоронній діяльності для паспортизації об'єктів культурної спадщини, у навчальному процесі при підготовці фахівців з мистецьких спеціальностей та відкриває шлях до подальших наукових пошуків з дослідження сакральної архітектури в інших регіонах України.

Структура та обсяг дисертації. Структура дисертації, мова та стиль викладання є науковими та логічними, точними у формулюваннях, позбавленими двозначності та лишньої емоційності. Робота складається із вступу, 6 розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Кожен розділ дисертації завершується чіткими висновками, у яких фіксуються принципово важливі результати. Текст автореферату повністю відображає зміст дисертаційного дослідження.

Дискусійні положення та зауваження щодо дисертаційного дослідження. В цілому позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження Дячок Оксани МIRONІВНИ відмічаємо ряд зауважень та побажань.

1. Дискусійним є визначення географічних меж дослідження – «сучасна територія Тернопільської області», адже автор при висвітленні процесу формування сакральної архітектури не обмежується лише даною територією, а розглядає більшість європейських країн, суспільно-політичні процеси яких впливали на усю територію Західної України, а також аналізує деякі храми Хмельницької та Львівської областей.

2. Не дуже переконливо виглядає надмірна увага до деяких історичних подій та конфесійних трансформацій на території європейських країн, зв'язок яких з архітектурою сакральних комплексів на території сучасної Тернопільської області є не до кінця підтвердженим. Цікаві результати дала б порівняльна характеристика сакральних споруд на Волинській частині сучасної Тернопільської області із суміжними Волинськими територіями, які історично входили до складу одних держав.

3. При висвітленні будівельних періодів Свято-Успенської Почаївської Лаври майже нічого не сказано про визначних архітекторів, що долучилися до процесу творення образу архітектурного комплексу – Г.Гофмана, К.Кульчицького, О.Щусева та ін.

Проте, викладені побажання, зауваження і рекомендації мають не впливають на загальне позитивне враження від дисертаційної роботи, яка має важливе теоретичне і практичне значення. Висновки і положення дисертаційного дослідження є достатньо обґрунтовані та аргументовані. Результати наукового пошуку дисертантки пройшли достатню апробацію та підтверджені актами впровадження.

Загальна оцінка дисертаційної роботи. Докторська дисертація Дячок Оксани Миронівни є цілісною, добре структурованою, завершеною науковою працею. Отримані результати зроблені автором самостійно, вирішують завдання, поставлені у дослідженні та допомагають у розв'язанні важливої у вітчизняній архітектурній науці проблеми розвитку сакральної архітектури під впливом суспільно-політичних процесів. Наукова робота, проведена Дячок О.М., відкриває шлях до подальших наукових пошуків з дослідження сакральної архітектури в інших регіонах України, допомагає у пошуку сучасного національного стилю в архітектурі церкви. Автореферат відповідає змісту дисертації та висвітлює усі положення та висновки наукового дослідження.

Дисертаційна робота «Формування архітектури сакральних комплексів під впливом суспільно-політичних процесів (на прикладі Тернопільської

області)» відповідає вимогам ДАК України, а її автор заслуговує на присвоєння вченого звання доктора архітектури за спеціальністю 18.00.01 – «Теорія архітектури, реставрація пам'яток архітектури».

Рецензент:

доктор архітектури, професор

кафедри «Архітектури та містобудування»

Луцького національного технічного університету.....*О.В. Лесик*.....Лесик О.В.

Відгук затверджую

